

Toívon vuosia

Elví Siekkínen

Toívon vuosía

Elví Síekkinen

Toívon vuosía

© 2026 Elvi Siekkinen

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-80-7546-2

Kannen maalaus: Silja ja Tiina Sandberg
Kirjailijan kuva, kustannustoimitus, ulkoasun
suunnittelu ja taitto: Tiina Sandberg

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen,
erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden,
saamiseksi tekijänoikeuslain 13b pykälän
("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

1. HILJAISIA PÄIVIÄ

Arvi oli ollut jo muutaman päivän kotona. Hän oli palannut sodasta pyhääamuna. Siitä lähtien Elina oli tarkkaillut kotiväen tekemisiä tai paremminkin kummallista toimettomuutta. Hänestä tuntui siltä kuin pyhä olisi vain jatkunut päivä toisensa jälkeen, vaikka elettiin jo viikon puoliväliä. Kellään ei tuntunut olevan kiire minnekään. Tavallisen arkipäivän hyörinä tuntui olevan tipotiessään. Isä istuskeli pitkiä tovia jakkarallaan ja poltti piippuaan, meni ulos ja palasi klapeja sylissään, nousi taas hiljakeen päätyikkunan luo katsomaan, näkyisikö tulijoita. Eivät ihmiset kuitenkaan tavallisina arkipäivinä tulleet kylään, ellei niillä ollut tähdellistä asiaa. Isä ei ollut käynyt naapureissakaan kuulostelemassa, mitä sodan jatkumisesta kerrottiin. Saarelan Vilho pistäytyi vähäksi aikaa yhtenä iltana ja Kuoppalan Jussi toisena, mutta sekään ei valvottanut tuvan asukkaita yöllisillä muisteloillaan. Ymmärsi kai, ettei nyt ollut otollinen aika haaskata hyviä tarinoita. Äitikään ei kaivellut lankavakastaan sukkapuikkoja. Hellan ääressä hän joskus huokaili, että mikähän Arville maistuisi. Arvikaan ei puhunut liiemmin aikomuksistaan. Hän tuli syömään tupaan, kun isä vähän raotti kamarin ovea ja käski ruualle. Arvi söi ja lähti kylille. Elina kysyi aina Arvilta tämän palattua:

– Missä sinä kävit?

– Kävinpähen vain jossain.

– Missä se jossain on?

– Siellä missä minä kävin.

– Varmaan kävit Varisniemessä ja muuallakin. Huomenna jos sinä lähet, minä juoksen sinun perääsi ja sitten näen, mitä sinä puuhaat.

– En lähe huomenna sinnepäinkään. Aattelin pistäytyä jututtamassa Vävilän Toivoa, mitä se on päättänyt tehdä. Kai tässä on ruvettava vähitellen etiskelemään töitä, kun tuo Suomen valtio ei enää maksa palkkaa.

Aura ja Mikko olivat ainoita mökin asukkaita, jotka eivät olleet antaneet Arvin tulon häiritä päiväjärjestystään. He lähtivät aamulla kouluun ja tulivat iltapäivällä kotiin, tekivät kotiläksynsä ja auttoivat äitiä kyselemättä toisilta päivän tapahtumista. Elinasta alkoi vähitellen tuntua aika pitkäveteiseltä. Sisällä ei tapahtunut mitään, eikä ulkonakaan ollut mitään mielenkiintoista. Ei ollut vielä lumikasoja, joista olisi ajankuluksi voinut rakennella kaikenmoista. Pitäisi sataa runsaasti lunta ja

pitää lauloja ilmoja, ennen kuin pystyisi kierittämään isoja paakkuja majan rakentamiseksi. Hiihtolatuksiaan ei voinut vielä suunnitella kannokkoon. Kuuraisella ladulla olisi vain katkaissut suksensa ja siitähän vasta olisi saanut sellaiset torumiset, ettei paremmista väliä. Piti vain juoksennella pihapiirissä ja kolkutella kepillä rakennusten nurkia. Tuon tuostakin oli kurkistettava ovenraosta tupaan.

– Miten tämä eläminen on muuttunut näin kummalliseksi? Minusta tämä ei ole yhtään mukavaa, vaikka sotakin on nyt ohi ja Arvi kotona, Elina ihmetteli tupaan pistäytyessään.

– Ei sota ole vielä ohi. Lapin perukoilla se on vasta alkamassa, äiti selitti.

– Missä hiivatissa se Lappi on? Ei ulkona ainakaan ole kuulunut yhtään pauketta.

– Siinäpä se. Jos sinä olisit jo käynyt koulua, niin tietäisit, missä se Lappi on. Opettaja olisi sen sinun päähäsi takonut. Joutessasi voisit tarttua aapiseen ja ruveta opettelemaan aakkosia. Ensi syksynä sinä lähetkin jo kouluun. Et jouva sitten enää hyppelemään ulkona kuin mikäkin harakka.

– Minä en sitten välitä koko aapisesta, en yhtään.

– Kyllä sinun on ruvettava välittämään, muuten sinä jäät laiskanläläksyille. Kaikki mejän lapset ovat osanneet jo lukea kouluun mennessään.

– Kyllä minä niitä aakkosia vielä talven aikana rupean piirustamaan.

Elina penkoi pöytälaatikosta vanhan aapisen, istuutui sängyn reunalle ja alkoi käännellä kirjan lehtiä. Hän oli mukamas lukevinaan, mutta kuvia hän vain katseli. Eveliina oli hyvillään, että tyttö oli edes tarttunut kirjaan. Hän oli ihmetellyt jo pitkään, miksi tyttö ei ollut yhtään kiinnostunut aakkosten opettelusta, ei tavaamisesta, puhumatakaan lukemisesta. Kun Aura oli lähtenyt ensimmäiselle luokalle, oli Mikko heti alkanut opetella samoja asioita ja Aura oli tätä vielä mieluusti auttanut. Mikko oli puolestaan yrittänyt houkutella Elinaa aakkosten opetteluun, mutta huonoin tuloksin. Elina sulki kirjansa ja sanoi, että kyllä hän sen verran oppisi, sitten joskus, ettei hänen tarvitsisi seisoa luokan nurkassa eikä opettajan tarvitsisi retuuttaa häntä tukasta opettajan pöydän alle häpeämään.

– Mitä varten se Aura sinne pöyvän alle joutui, vaikka se osasi niin hyvin lukea?

– No, se nyt oli sellainen juttu, ettei sitä kannata enää muistella. Kaikkea sattuu ja tapahtuu.

– Ja oikein tukko hiuksia oli Auran päästä lähtenyt. Minun tukkaani

ei kyllä koulussa revitä. Jos ei muuta, niin minä puren kiskoja.

Tuvassa oli taas hetken hiljaista. Vilhokin nukkui tyytyväisenä päiväuniaan. Jonkin ajan kuluttua Eveliina rikkoi hiljaisuuden.

– Et Elina arvaakaan, miten mukavaa on sitten, kun opit oikein kunnolla lukemaan ja saat lainata koulukirjastosta luettavaa. Sitten sinulla ei tule aika pitkäksi.

– Ettehän tekään lue, vaikka osaatte lukea.

– Voi tyttö, kyllä minä lukisin, jos minulla olisi vain aikaa, mutta kun ei ole. Minä luin piikana ollessani vaikka mitä.

– Minusta on mukavaa jutella ihmisten kanssa ja kuunnella salaa, mitä aikuiset puhuvat.

– Senkin minä vielä haluan kertoa sinulle, että minä olen lukenut vaikka kuinka monta kirjaa silloin nuorena. Minulla oli silloin oikein hyvä ystävä, joka lainasi minulle kirjoja. Sen ystävän nimi oli Kerttu. Missähän lienee nyt Kerttukin.

– Oliko tämä sama kuin se Eemin Kerttu?

– Ei se nyt ainakaan se ollut. Ei se Eemin Kerttu ole varmaan joutanut koskaan kirjoja lukemaan, vaikka mistäpä minä tuon tiijän.

– Mutta eikös se kuitenkin ole kova puhumaan. Niinhän te aina olette sanoneet, ettei siltä Kerttulta meinaa saaha suunvuoroa.

– Kaiken sinä muistat. Älä nyt ainakaan pitkin Mökkipерää laulele, mitä minä olen joskus sivu suuni sattunut sanomaan. Jos ei muuta, niin kipaيسةpa hakemaan liiteristä pikkupuuta.

Elina lähti nopeasti tuvasta, sillä Vilho heräsi päiväuniltaan ja alkoi äkäillä vakassaan. Oli paukautettava tuvan ovi kiinni äkimmiten ja juostava pihalle, muuten joutuisi keinuttamaan pojan vakkaa ties miten pitkäksi aikaa. Ulkoportaitten luona Elina vilkuili ympärilleen, näyikö mitään erikoista. Ei yhtään mitään. Niityn takaa Einon mökiltäkään ei kuulunut äänen ääntä. Einon mukulat olivat varmaan nahistelemassa sisällä tuvassa ja toiset koulussa. Oli kai sittenkin mentävä liiterille, mutta tällä kertaa oikein hitaasti. Äiti olisi sanonut hänet nähdessään, että älä siinä vonni, mene ripeästi. Yleensä hän kulki ripeästi, mieluiten juoksi. Kai se vontiminen oli juuri tätä, että ajatteli pitkän tovin, ennen kuin nosti toista jalkaa toisen edelle. Liiterille päästyään hän muutti vontimisen juoksuksi ja kipaiei navetan taitse Saarelaan menevälle polulle. Hän päätti käydä kysäisemässä Ilmalta, kuuluiko mitään uutta, vaikka hän tiesi, ettei Ilmakaan saanut sen enempää tietoonsa kylän uutisia kuin he. Kukapa hänelle niitä olisi kertonut, kun Aimokin oli lähtenyt pois ja Vilho kierteli kaiket päivät pitkin metsiä ja sydänmaita.

Heti tupaan astuttuaan Elina kysyi ties kuinka monennen kerran, mihin se Aimo katosi.

– Lähtikö se Aimo käpykaartiin vai minne?

Ilma ei virkkanut mitään vaan pidätteli vain nauruaan.

– Se oli nyt sillä lailla, että kun Aimo oli käynyt koulunsa loppuun, sen on ruvettava tekemään jotain työtä. Meillä ei ollut tarjota sitä hänelle, joten hänen piti mennä Eteläkylälle toisten sukulaisten luo, jotka hommasivat sille töitä. Sen siskohan käy oikein oppikoulua. Siitä tulee varmaan ylioppilas sitten aikanaan.

– Vai niin.

Elina siirtyi ikkunan luo ja katsoi pitkään niitylle päin ja järvelle.

– Täältä näkyy tosi hyvin järvelle. Meiltä ei näe, kun Yrjölän kartano on tiellä ja on sinä vähän metsikköäkin.

– Kyllä näkyy, mutta aukealta ja järveltä tuulee usein talvella ja muistathan, miten korkeita nietoksia itätuuli tuo mukanaan. Ei Vilho jaksa pitää tietä auki navetalle. Lumipakan yli on kiivettävä.

– Ensi talvena minä taas tulen laskemaan mäkeä teijän pihasta, mutta nyt kai minun on kipaistava kotiin. Äiti käski viiä pieniä puita tupaan.

Elina juoksi liiterille ja alkoi nostella pieniä hellapuita syliinsä. Hän muutti kuitenkin mielensä ja heitti puut liiterin lattialle. Hän sai päähänsä kipaista Mökkiperällä. Iltapäivää oli vielä niin pitkälti, että ehti käydä katsomassa, mitä valtatien mökkeihin kuului. Voisipa käydä ihan Savelassa asti Hilkkaa tervehtimässä. Hilikka voisi jopa lähteä hänen kanssa juoksentelemaan ulkona. Mökkiperällä ei ollut ketään muita hänen ikäisiään tyttöjä. Hilikalla oli sisar, jonka nimi oli Inkeri, mutta tämä oli päässyt sijaiskotiin. Nuorempi sisar taas oli vielä niin pieni, ettei siitä ollut leikkikaveriksi. Savelassa olivat kotosalla mummo ja vaari. Pikkusisar Tuula oli varmaan nukkumassa, koska sitä ei näkynyt tuvassa. Hilikka seisoi ikkunan luona. Se oli varmaan nähnyt Elinan tulevan, mutta oli luullut sen menevän Varisniemelle. Nyt hän seisoiikin tuvan ovelta ja katseli sisällä olevia. Yhtä ja toista hän oli kuullut aikuisten puhuvan näistä asukkaista. Mitään erikoista ei hänelle tullut nyt mieleen. Kovin vaitonaisilta nämä näyttivät, tuskin kuuluvasti tervehdykseen vastasivat. Vaari istui hellan luona ja kopisteli juuri piipunperiä ja alkoi ladata uusia rouheita. Iita-mummo istui pöydän luona penkillä ja paikkasi jotain tummaa vaatetta. Elina odotti aikansa, että häneltä kysyttäisiin, mitä Lintusaareen kuului, mutta kun ei kysytty, oli hänen aloitettava puhuminen.

– Poikkesin vain kysymään, että saisiko Hilikka lähteä vähäksi aikaa ulos juoksentelemaan?

– Tuossa kai se on. Mikäpä ettei. Onpahan pois jaloista vähäksi aikaa. Kiusankappale, muuta en sano, mutisi vaari, joka oli ehtinyt sytyttää uuden kopallisen ja veteli ensimmäisiä haikuja.

Mummo ei virkkanut mitään, käänteli vain paikattavaa vaatetta. Kun Hilikka alkoi etsiä ulkovaatteita ylleen, mummo huomautti, että piti pukea lämpimästi, ettei vilustuisi. Lääkärinkuluihin ei ollut varaa, kun ei ollut tärkeämpäänkään. Hyvä kun leivässä pysyttiin. Monta soitaorpoa oli jätetty heidän huollettavakseen ja äiti huiteli missä sattui. Inkeri oli onneksi päässyt pois tästä kurjuudesta.

– Ja tuo Hilikka mokomakin on niin tottelematon. Kintuille sitä pitäisi ropsia ja oikein kunnolla, puhisi vaari hampaitensa välistä.

Tytöt puikahtivat nopeasti ovesta ulos ja painoivat sen hiljaa kiinni.

– Mitä se tuo vaarisi tuolla lailla puhuu?

– Noin se puhuu aina.

– Kyllä on onni, ettei minulla ole tuollaista vaaria. Minun vaarini ovat kuolleet kymmeniä vuosia sitten.

– Mutta minun va-vaarinipa elää, Hilikka sanoi eikä meinannut saada vaari-sanaa suustaan.

Elina tiesi, että Hilikan oli joskus vaikeaa saada sanoja suustaan, ja varsinkin ärrä tuotti hänelle vaikeuksia. Elinaa ei haitannut, miten Hilikka puhui. Oli vain mukavaa, että hänellä oli ystävää. Hilikka ei ollut ainoa, joka sorautteli ärrää. Hän oli jo vuosikausia kuullut, miten Varisniemen Viljo oli sorautellut. Tämä oli jo aikuinen, eikä se ketään häirinnyt.

Hetken tytöt vain katselivat toisiaan ja pohtivat, kumpi aloittaisi juttelun. Elina arveli, että Hilikka olisi taas jonkin aikaa puhumattomana. Kestäisi tovin, että puhe alkaisi päästä ilmoille. Vaarin sanat olivat taas olleet sellaisia, mokoma kiusankappale -nimitys ja ilkimys eivät kuulostaneet mukavilta.

– Mennään kahtomaan elukoita teijän navettaan, Elina vihdoinkin ehdotti. Niinhän heillä kotona aina naisvieraat ehdottivat äidille, kun kahvi oli juotu. Aura aina naurahti ja tuumasi, että kyllä noilla naisilla oli kumma tapa käydä haistelemassa toisten navetoita, vaikka aamut ja illat piti hoitaa omia elukoita omassa navetassa ja haistella lannanhajua.

Hilikka avasi navetan oven. Vastaa leuhahti heti lämmin lannan tuoksu, joka levisi parsista ja parista pienestä karsinasta.

– Mitkä noitten lehmien nimet ovat? Elina tiedusteli.

– Toinen on, tuo ensimmäinen Ilona ja toinen on Ru-rusina.

– Entä tuo vasikka?

- En tiijä.
- Onko teijän kanoilla nimiä?
- Mitä nyt ka-kanoille nimiä. Eikä meillä mitään lehmiä ole. Ne ovat mummon ja va-vaarin. Meijän äitillä on vain meitä ka-kakaroita.
- Nyt on navetta nähty. Mitä me nyt sitten tehtäisiin. Sano sinä.
- En minä tiijä. Juostaan vain pihalla, ettei tule vilu.
- Jospa juostaan mökin ympärillä ja kurkistellaan ikkunoista. Oltai-siin niin kuin piilosta aikuisten kanssa.

Tytöt juoksivat ensiksi Savelan mökin ympärillä. Ikkunan takaa he kurkistelivat salaa sisälle. Siellä ei tapahtunut mitään ihmeellistä. Mummo istui edelleen samalla paikalla ja parsi sylissään olevaa vaatet-ta. Vaari nousi tuoliltaan ja kävi sylkäisemässä likasankoon peräsyljen.

- Onko tuvassa kilttejä aikuisia? Elina kuiskasi ja Hilkalta oli päästä nauru, ja hän peitti suunsa lapasella.

- Täällä on kaksi tiijustelijatonttua kierrolla. Joululähestyy. Tuuaan-ko tähän mökkiin aikuisille yhtään lahjoja? Elina jatkoi.

- Ei tuua, ainakaan va-vaarille. Mummolle voisi tuua, Hilkka tuumi.

- Mitäpä lita-mummosi haluaisi pukin kontista?

- Vaikkapa uudet nahkapiekset.

- Lisätäänpä muistikirjaan, ja nyt voimme jatkaa tiijusteluja.

Tytöt lähtivät pihasta ja menivät tien poikki Jatkolan pihaan, alkoivat kierrellä mökkiä ja kurkkia ikkunoista taas sisälle. Paikka oli Elinalle ennestään tuttu, koska Hilja ja Hermannin olivat Mikon kummeja ja kävivät usein Lintusaareissa. Isä ja äiti puolestaan kävivät istumassa il-taa Jatkolassa. Mikko pääsi usein heidän mukaansa, koska Lauri oli sa-manikäinen kuin Mikko, ja pojilla oli keskenään yhteisiä juttuja. Joskus Elinakin oli mukana. Lauri oli varsinainen vitsiniekka, jonka jutuille sai makeasti nauraa. Kukaan ei ollut kotosalla.

- Täällä ei ole kilttejä eikä tuhmia aikuisia, Elina tuumasi ja jatkoi, ettei lahjoja tarvitsisi tuoda ollenkaan.

- Lauri on tietysti koulussa, mutta missä on Eino? Onko sinulle Hilkka tuttu tämä loru, että Eino, Eino enkeli, navetassa lenteli, pääsin kanssa tappeli, muniansa nakkeli?

- Keneltä sinä olet tuon oppinut? Hilkka ihmetteli.

- Koululaiset ne keskenään kaikenlaista rallattaa ja voihan sitä kek-siä, vaikka ei olisi koulussakaan.

Kivelässä ei ollut ketään kotona, ei näkynyt Iidaa eikä Heikkiä. Ketä lienevät olleet auttamassa syystöissä, joten oli kai palattava takai-sin entisille jäljille. Hetken tytöt miettivät, uskaltaisivatko he mennä

kolistelemaan Jussilaan. Jussi olisi töissä, mutta olisiko Himmi kotona. Hilikka sanoi, että jos Himmi heidät näkisi, niin se voisi taikoa heidät vaikka oikeiksi tontuiksi. Nainen oli jätettävä rauhaan, oli se sellainen taikvoja. Tiensuusta he kuitenkin uskalsivat kuikistella, näkyikö pihassa liikettä. Hiljaista näytti olevan.

– Voitanhan me yrittää keksiä jonkinlainen loru Jussista ja Himmis-täkin, vaikka se ei taija olla helppoa. Eino, Eino enkeli on ihan helppo, mutta miten Jussi ja Himmi. Jussille kyllä keksii toisen lopun, mutta Himmi tuntuu vaikealta. Himmi ja Jussi ja Jussilla jauhopussi, jota se. Sana on ruma. Jääköön koko loru.

Tytöt juoksivat taas jonkin matkaa eteenpäin Varisniementietä, mutta Elina muisti yhtäkkiä, että hänen oli ollut määrä viedä tupaan hellapuita. Toisekseen hän muisti, että äiti oli kieltänyt häntä mene-mästä Hilkan kanssa Varisniemeen. Mikähän lieene ollut siihenkin syy, hän usein mietti. Elina teki äkkikäännöksen ja alkoi juosta kohti tien-suuta, Hilikka perässä. Savelan pihassa Elina pysähtyi ja sanoi Hilikalle:

– Nyt minun on mentävä jo kotiin. Mene sinä sisälle. Nähhään jos-kus taas ja keksitään jotain tekemistä.

Hilikka häipyi sisälle ja Elina lähti juoksemaan pitkin hiekkatietä kotiinpäin. Mennessään hän pani merkille, ettei Kuoppalan Jussikaan ollut kotona, koska luuta oli ulko-ovea vasten. Elina juoksi koko mat-kan. Vasta kuopan luona hänen pakko pysähtyä, koska hengitys oli sal-pautua. Vielä viimeinen pinkaisu liiterille, halkoja syliin, ulko-ovel-
le ja sisälle. Puut saattoi romauttaa halkolaatikkoon.

Aura ja Mikko olivat jo tulleet koulusta. Arvi istui penkillä ja poltti sätkää. Äiti hääri hellan ääressä, oli kai valmistamassa jotain ruokaa iltasyönnille. Kukaan ei puhunut mitään. Äiti vain totesi:

– Kauanpa sinulta meni puusylyksen hakemisessa, kun puolilta päi-
vin jo lähit.

– Niin meni. Piti käyä niin monessa paikassa. Ensin kävin Ilman luona ja sitten Mökkiperällä monessa paikassa.

– Tietysti kävit Hilkan luona.

– Missäpä muualla, eihän minulla muita ystäviä ole kuin Hilikka. Kaikki ovat vanhoja, toiset raihnaisia ja jotkut ilkeitä. Ei ollut Kuoppa-
lan Jussikaan kotona.

– Jussi oli koululla uunipuita sahaamassa ja pienimässä, Mikko tiesi kertoa.

– Ethän sinä mennyt Hilkan kanssa Varisniemelle asti? äiti halusi tietää.

- Ei menty, vaikka mieli teki, puolimatkasta pois käännettiin.
- Muistathan, mitä minä olen sanonut? Jos Tertun luo menet, niin mene yksin.
- Muistan, muistan, mutta kahestaan olisi paljon mukavampi kylillä juosta.

Äiti teki lähtöä navettatöille ja käski Auraa pitämään keittopataa silmällä, lisäämään puita hellaan ja silloin tällöin hämmentämään pataa. Saarelan Vilho oli tuonut edellisenä päivänä hyvänkokoisen koppelon, jonka Eveliina oli heti kyninyt ja tuvan uunissa ruskistanut. Siitä koko perhe saisi ilmaisen iltaruuan, ja jospa siitä jäisi vielä lämmitettäväksi seuraavaksikin aamuksi. Arvin palattua rintamalta kotiin piti ruokaa laittaa enemmän kuin ennen. Usein piti pitkään miettiä, mitä laittaisi ja mistä Arvi tykkäisi. Ja yleensäkin millä pesuettaan ruokkisi.

Mikkelilässin lihoja oli onneksi vielä varastokamarin saavissa, mutta eivät ne pitkäksi aikaa riittäisi. Sikaa ei ollut vielääkään navetan karsinassa röhkimässä. Sen lihottamiseen olisi kulunut liian paljon ihmisten ruuaksi tarvittavia jauhoja ja perunoita. Sika ei lihonut pelkillä tiskivesillä ja ruuantähteillä. Nälissään makaavaa sikaa olisi ollut suorastaan tuskallista katsella.

Jos ei muuta keksittäisi, pitäisi toinen pässi pistää lihoiksi, eikä siten kevätpoikineitten lehmien vasikoita voisi ottaa juotolle, vaan nekin olisi teurastettava. Sellaista oli elämä. Toisten kuolema takasi toisille elämän. Jotkut olivat sotavuosina paistaneet ja keittäneet oravatkin. Hän ei suostuisi oravanlihaa syömään. Niinhän se olisi kuin käpyä olisi järsinyt. Vasta sitten, jos ei mitään muuta lihaa olisi saatavavilla, voisi hän oravaakin suuhunsa pistää.

Tuvassa Aura ja Mikko tekivät pöydän ääressä läksyjään. Elina kävi kurkkaamassa tuon tuostakin, mitä nämä vihkoihinsa merkkailivat. Joitakin numeroita näkyivät saavan aikaiseksi. Hän osasi omasta mielestään laskea jo vaikka kuinka pitkälle, niin pitkälle, ettei sen pitemmälle tarvinnutkaan. Ehkäpä sitten joskus aikuisena, mutta kovin suuria lukuja isäkään ei ollut koskaan maininnut. Usein hän sanoi, että kolme mottia tai neljä mottia, tai kaksikymmentä runkoa tai viisikymmentä runkoa. Aika pieniä lukuja ne vielä olivat. Matkojen laskemiseen ei myöskään tarvinnut isoja lukuja. Varisniemelle oli jotain kaksi tai kolme kilometriä, Eteläkylälle noin viisi, kirkonkylälle ei kahtakymmentäkään. Toiset rahat saattoivat olla kyllä suuria. Isä mainitsi joskus, että tuhat markkaa ja se oli jo tosi iso raha. Hän ei pystynyt oikein arvioimaan, mitä kaikkea sillä saisi ostetuksi Maikin kaupasta. Eivät

tavarat varmaan isän selkäreppuun mahtuisi, pitäisi valjastaa Lento reen eteen ja hakea sillä. Maikin kaupasta puhuttiin edelleen, vaikkei sitä enää ollutkaan. Maikki oli päässyt eläkkeelle ja tilalle oli tullut joku ukko, joku Halonen. Maikki on onneksi jäänyt Elämäjärvelle ja hän on käynyt Mikon puheitten mukaan kertomassa alaluokkalaisille satuja.

– Etkö ottaisi Elina aapiskirjaasi esille, niin aloitettaisiin tavaaminen, Mikko ehdotti.

– Siinä olisi sinulle oikeaa askareta, etkä juoksentelisi pitkin kyllä, Aura lisäsi.

– Ensi syksynä sinun pitäisi jo osata lukea suoraan näihin aikoihin, Mikko jatkoi.

– Enpä tiiä suorasta tai kierosta. Koulussahan sitä sitten opetetaan lukemaan ja laskemaan.

– Niinhän sinä pyryharakka nyt tuumaat, mutta mitä sanot ensi syksynä, kun itkua vääntäen opettelet tavaamista, kun toiset jo osaavat lukea.

– Se on sitten taas sen ajan murhe. Niinhän äitikin aina sanoo. Nyt minä haluan nauttia tästä viimeisestä vapaasta vuojeista, sillä kyllä sitä koulua sitten saa juntata ihan kyllästymiseen asti.

– Niinpähän olkoon. Minä lopetan ensi keväänä ja sinä jatkat syksyllä, Aura sanoi lopuksi, sulki laskentovihkonsa ja nousi hämmentämään keittopataa.

Elina pyörähti Vilhon pärevakan luokse ja heilautti sitä todetakseen, että poika nukkui, vaikka he keskenään olivat niin äänekkäästi jutelleet.

2. KOHTI VUODEN LOPPUA

Elina katseli aikansa Arvia, joka ei ollut puhunut mitään. Oli kai omis-
sa ajatuksissaan. Sitten hän esitti Arville, että tämä voisi kertoa heille,
että millaista siellä sodassa oli oikein ollut. Arvi ei vastannut heti ja
Elina jäi odottamaan.

– Eipä siitä tapahtumasta ole sopivaa kertomista, ei ainakaan lap-
sille.

– Eikö siellä ollut mitään mukavaa, jota voisi muistella?

– Oli siellä joskus mukavaakin.

– No, milloin?

– Ainakin silloin, kun kotoa tuli paketti. Sen paketin sisältä levisi
ihan kotoinen haju, äitin leipoman ruisleivän haju. Ja kun voita levitti
palaselle, niin selvästi tuli taas navetan haju sieraimiin. Ja tietysti kirjei-
tä oli mukava lukea.

– Minkälaista se ite sota sitten oli? Ei me täällä kotikylässä mitään
sotaa nähty. Yhtään tesanttiakaan ei saatu kiinni, vaikka kaikki niistä
keskenään hölisivät.

– Hyvä niin. Ei täällä kotirintamalla taistelusta paljoa tiedetty. Ei
sitä osaa kuvitella, millaista se on, jos ei ole omin silmin nähnyt. Eihän
siinä soassa mitään järkeä ole, mutta kai niitä on koko maailman sivu
käyty. Ihmiset ovat vain sellaisia, että pitää aina välillä panna kaikki
matalaksi. Mitään muuta minä en koko aikana toivonut kuin sitä, et-
tei kuula osuisi kalloon tai etten joutuisi sotavangiksi. Kuolemakin oli
parempi.

Arvin äänestä saattoi päätellä sellaista, että Elina päätti olla vähän
aikaa hiljaa. Mikkokin huomautti:

– Älä viiti Arvia kiusata tuollaisilla uteluilla.

Vähän ajan perästä Elina kuitenkin jatkoi:

– Sinä sanoit äsken, että kuula kalloon. Hilikka on nyt sotaorpo, sen
isä on saanut kuulan kalloon eikä Hilikka osaa olla mitenkään vaarinsa
mieliksi. Mutta missä välissä sinä ehit kirjoittaa niitä kirjeitä, kun niitä
kuulia piti vahata?

– Ei niitä aina lennelyt, mutta siinä viime rytäkässä ei enää ehitty
kirjoittamaan eikä tulleetakaan lukemaan. Kai niitä kirjeitä jäi vielä ve-
nälaistenkin luettavaksi.

– Niitten ryssienkö?
– Juuri niitten.
– Annahan se kirjoitti sotilaille, minkä töiltään ehti. Sinun kirjeet se luki meille, mutta ei toisten. Kirjoititko sinä monille tämän kylän tytöille?

– En kirjoittanut. Veikko-enolle kirjoitin, kun se oli niitä venäläisiä sotavankeja vahtimassa. Se oli sotavankien vartija.

– On se nyt hyvä, kun sota on ohi eikä tarvihe pelätä pommikoneita eikä tesantteja.

– Ei se sota ole vielä ohi. Lapissa on kohta täysi sota käynnissä, kun täytyy ajaa saksalaiset maasta. Minnekäpä muualle ne menevät kuin Norjaan. Lapissa on monia putaalaisiakin ja saa nähä, kuinka monta sankarihautaa vielä pitää kaivaa, ennen kuin sota on ohi.

Äiti tuli navettatöiltä tupaan ja kysyi heti:

– Mikä on ohi?

– Sota, Elina vastasi.

– Ei ole sota vielä ohi ja vaikka olisikin, niin pula sen kun jatkuu ja ties kuinka kauan vielä. Kauan se kesti viime vuosikymmenellä, ennen kuin hellitti. Se suuri pula nimittäin. Nyt tuntuu siltä, että se tulee jäähäkseen. Kun on vielä evakot huollettava. Karjala menetettiin, vaikka Suur-Suomea meinattiin. Mistähän valtio saa rahaa.

Aura kertoi, että koulussa oli puhuttu uudesta sodasta. Oppilaat olivat kyselleet, että minne ne Lapin porot kuskataan sodan jaloista. Tänne meillehän evakot pystyivät tuomaan lehmänsä ja sikansa. Miten niitä poroja talutettaisiin.

– No, mitä opettaja vastasi?

– Ei se oikein osannut sanoa mitään. Hän selitti, ettei oikein ollut perillä Lapin asioista eikä lappalaisistakaan. Hirveän pahoillaan se oli, että nyt jouvutaan taistelemaan entisiä ystäviä ja aseveljiä vastaan, jotka olivat meitä auttaneet ja varsinkin lappilaisia. Nämä olivat sellaisia asioita, joita ei oikein pieni ihminen ymmärtänyt. Nämä olivat ylimpien päättäjien, Mannerheimin, presidentin ja pääministerinkin käsissä. Piti taas vain rukoilla kaikkien sotilaitten puolesta, jotka joutuivat taistelemaan Lapin kylmillä perukoilla. Kai isänmaan valoisampi tulevaisuus vaatii vielä näitäkin koettelemuksia. Oppituntien lopuksi veisattiin aina virsi.

– Mitä virttä te veisasitte? äiti kysyi.

– Jumala omi linnamme. Siitä veisattiin monta säkeistöä. Opettaja sanoi, että tämä virsi oli antanut lohtua monta kertaa isänmaan synkinä hetkinä.

Arvi puolestaan jatkoi juttelua Auran aloittamasta aiheesta.

– En minäkään tiää paljoa Lapinmaan poroista, mutta tuskin niitä tänne etelään pystyttäisiin kускаamaan. Eihän täällä ole jäkälämaita-kaan; jäkäläähän ne vain syövät.

– Ainakin Lylymäellä toisin paikoin on laajoja jäkäläkankaita. Kun viime kesänä kävimme siellä mustikassa, niin rouske vain kuului kengän alta, kun kankaita käveltiin, Mikko totesi.

– Se on ihan totta, mitä Mikko sanoi, Aura pisti väliin.

– Siinä kuultte, ei muuta kuin poroja tänne, niin lihan puute lopuisi sillä kerralla. Navetassa töitä tehessäni juuri mietiskelin, että mistä sitä liharuokaa taas keksisi. Pitkä talvi on eessä eikä sitä ihan jauho-puurolla jaksa töitä paiskia, eikä ainakaan mehtätöitä.

Äiti sanoi, että sotajutut jätettäisiin toiseen kertaan ja ruvettaisiin syömään. Ainakin tänä iltana olisi maukasta koppelokeittoa. Mikko ja Aura korjasivat vihkonsa ja kirjansa pois, ja kohta olivat lautaset, leivät ja ryyppättävät pöydässä. Jokainen sai hakea keittonsa padasta hellan kulmalta. Kun väki oli syömässä, tuli Villekin kotiin sopivasti keitolle. Heti oven suussa hän sanoi, että jo kuoppamäellä hänen sieraimiinsa oli leijaillut lintukeiton haju. Vaikka äiti oli lopettanut sotatapahtumista puhumisen vähän aikaisemmin, ei hän kuitenkaan malttanut olla kysäisemättä, oliko Ville kuullut jotain uutta saksalaisten häätämisestä.

– Eipä kummempaa. Se vie aikansa, ennen kuin kunto rytinä alkaa, mutta kyllä se siitä vähitellen.

Kun äiti oli syönyt, hän nosti Vilhon vakasta ja alkoi syöttää poikaa. Hän kokeili, suostuisiko poika syömään lintukeiton lientä ja muussattu-ja perunalohkoja. Kaikki tuntui maistuvan. Lopuksi hän tarjosi lusikalla pieniä lihapaloja ja nekin katosivat mahaan. Äiti tuumi poikaa syöttäessään, että hyvin kelpasi lintukeitto, mutta olihan poika Lin-tu-Villen poika.

Kun iltanen oli syöty ja astiat tiskattu, Eveliina ilmoitti, että ruvet-taisiin aikaisin nukkumaan. Lamppuöljyä oli säästettävä ja kaikkea muutakin, mitä vain pystyi. Pitkät yöunet eivät maksaneet mitään ja pimeässäkin pystyi ajattelemaan, jos ajateltavaa olisi. Hyvä olisi myös suunnitella seuraavan päivän töitä, sillä sanottiinhan sitä, että hyvin suunniteltu oli jo puoliksi tehty.

Vuoteessa ennen nukahtamistaan Eveliina todella mietiskeli, kuinka pitkään näitä joutopäiviä kestäisi. Villekään ei ollut antanut merkkiä-kään siitä, minne päin hän aikoi lähteä hankkeisiin, eikä hän ollut ky-sellytkään. Aikuinen ja perheellinen mies tiesi patistelemattakin, mitä

Sodan melskeet alkavat viimein laantua myös Lapin perukoilla, ja arki palaa hiljalleen oikeille raiteilleen Pihtiputaan Elämäjärvellä. Elämä tuo kuitenkin Lintusaaren väelle uusia, odottamattomia haasteita ja suruja, kun sairaus ja luopumisen haikeus koskettavat perhettä. Kaiken keskellä lapset pitävät talossa elämänilon vireillä: vauhdikkaiden kauppaleikkien ohessa pieni Elina pohtii maailman suuria salaisuuksia aina amerikanpakkettien ihmeistä puskuripässin metkuihin.

Historiallinen romaani Toivon vuosia jatkaa Eveliinan ja Villen perheen tarinaa sodan jälkimaininkien Suomessa, jossa uutta tulevaisuutta rakennetaan sitkeästi ja parempaa toivoen. Kirja on itsenäinen osa Pihtipudas-sarjassa, jossa seurataan pitäjäläisten elämänmenoa ja historian käännteitä 1900-luvun puolivälissä. Teoksen voi lukea itsenäisenä romaanina, vaikkei olisi tutustunut sarjan aikaisempiin osiin.

